

EN LÆRERINDE HUSKER

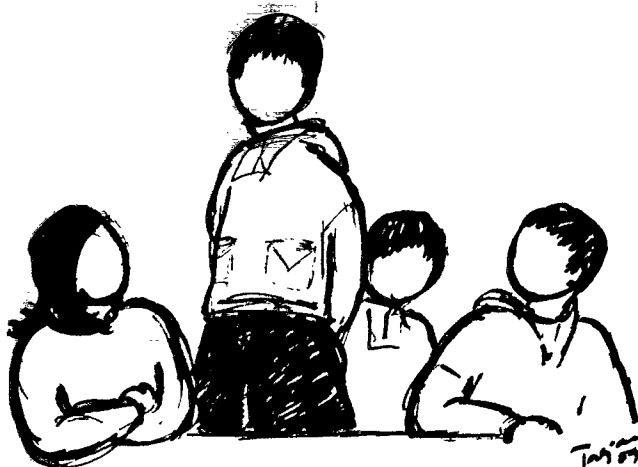
Tekst og tegninger af *Tatjana Andreassen*

For mit indre syn dukker ustandselig billeder op, der bringer tankerne på afveje. Det myldrer med børn, der ler, tegner, smiler, græder. Hist og her dukker et portræt frem af en pige eller en dreng. Nu og da tager det hele fastere form, og i et glimt ser jeg en løsreven situation fra et handlingsforløb, som jeg umiddelbart efter med megen fornøjelse lader passere revue.

Dette glimt fører mig tilbage til den allerførste time, jeg havde i min grønlandsk klasse. Jeg følte mig noget beklemmt ved situationen, for en lærers vigtigste kommunikationsmiddel var berøvet mig: Det at kunne tale med børnene og derved komme i kontakt med dem.

En forventningsfuld tavshed hvilede over klassen og velvillige smil hilste mig velkommen. En passende indledning til en hyggelig sludder med børnene. Men jeg kunne kun gengælde det hele med et venligt goddag og med at fortælle, hvad jeg hed. Det var med en vis lettelse, at jeg greb protokollen for at læse deres navne op. Det vidste jeg da, jeg kunne klare. Det gik også meget godt. I begyndelsen. For det var navne som: Asser, Frederik og Hans, men pludselig standsede jeg op. Det næstfølgende navn forekom mig komplet ulæseligt. Jeg kunne tydeligt mærke på den åndeløse stemning i klassen, at man havde set frem til dette øjeblik. Trods de værste anelser om fiasko kastede jeg mig ud i det og afslørede derved min bedrøvelige mangel på kendskab til grønlandsk. Resultatet udeblev heller ikke. En højlydt fnisen, der hurtigt udfoldede sig til en hjertelig latter, da jeg forsøgte mig endnu engang, slog mig imøde. – Arqaluartak, Arqaluartak, blev der råbt hjælpende op til mig, og midt i det hele havde en lille fyr rejst sig op ved sin plads. Det var Arqaluartak. Det var tydeligt at se på ham, at han var dagens mand.

Heldigvis var han den eneste, der hed sådan. Men jeg havde taget min beslutning. Med bistand udefra arbejdede jeg mig gennem navnet – stavelse for stavelse – og i ledige stunder sad jeg og hviskede og hørte mig i navnet. Jeg ville nemlig ikke bruge det i klassen, før jeg kunne det. Endelig en dag følte jeg mig rede, og da drengen

reagerede på min kalden, forstod jeg, at det ikke var så dårligt endda. Men da var det også ved at være jul.

Joh, det der er Judithe fra den 5. klasse, jeg havde det første år. Hun havde kastet sin kærlighed på min cykel. Hendes beundrende blikke fulgte den, når jeg ankom til skolen om morgenen, og når vi ellers mødtes i byen. Alligevel var jeg lidt forbløffet, da hun en aften ved 7-tiden stillede ved min bolig og med mange fagter og uendelig mange ord lod mig forstå, at hun ønskede at låne den for at cykle sig en tur. Anmodningen var ledsaget af tindrende smil og et forventningsfuldt glimt i øjnene, og jeg overgav mig omsider. Dog forklarede jeg hende ved hjælp af mit armbåndsur, at cyklen skulle afleveres tilbage kl. halv otte samme aften. En halv time måtte være nok til at suse byens strækninger igennem. Judithe nikkede bedyrende. Rørt over hendes impulsivitet og min egen venlighed gik jeg ind til mig selv igen. Det med rørelsen ebbede nu ud i aftenens løb, efter at jeg hvert halve klokkeslæt havde været nede for at se efter cyklen. Jeg spejdede forgæves op og ned ad vejen, og da klokken var halvtolv, opgav jeg både den og Judithe. – Næste morgen, da jeg travede afsted til skole, følte jeg mig rigtig godt taget ved næsen, og jeg rustede mig til et gevaldigt møde med den lille dame, hvis klasse jeg skulle have kl. otte. Til min forbløffelse var hun ikke i klassen, og ingen vidste tilsyneladende, hvor hun var. Jeg begyndte at blive urolig. Måske var hun faldet på cyklen og havde brækket benet, måske var hun kørt ned ad en skrænt, jeg bebrejdede mig selv kraftigt, at jeg

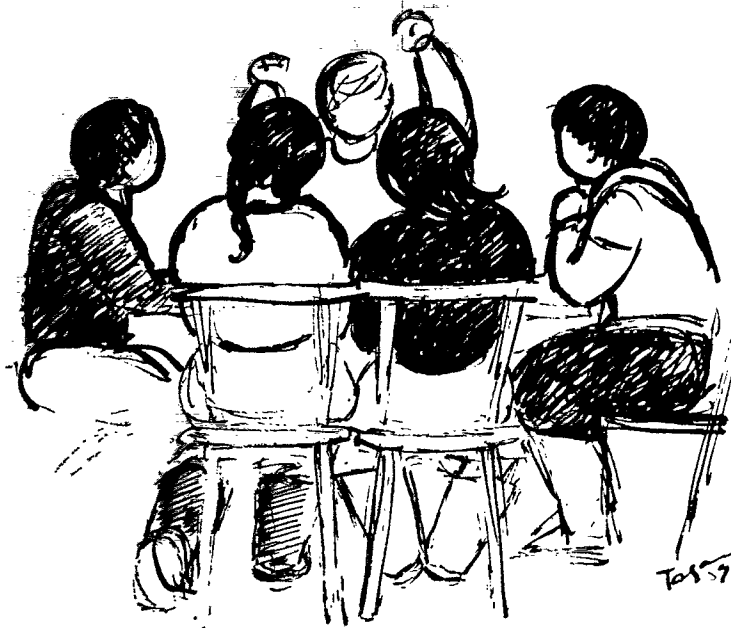
havde lånt min cykel til den lille pige, der sikkert ikke var så vant til at cykle. Min vrede fra før var nu helt forduftet og afløst af en tiltagende frygt for, hvad der kunne være sket. Midt i disse tanker kastede jeg et tilfældigt blik ud på vejen og fik da øje på en cyklist, der i en ejendommeligt siksakkende stil nærmede sig skolen i utrolig fart. Det var selvfølgelig Judithe. Min ængstelse var borte, nu var jeg atter vred og tilmed harmfuld over, at hun kom over en halv time for sent, velsagtens på grund af cyklen.

Jeg stillede mig i positur og så vrede på Judithe, da hun trådte ind i klassen. Ganske uimponeret over min truende holdning, – og ganske uvidende om de følelser, jeg havde været kastebold for hele morgenen, gik hun helt hen til mig, så op på mig med et strålende smil og med et par øjne, hvor forventningen var afløst af en mættet glæde, – og sagde: Mange, mange tak!

Jeg overgav mig igen. Fuldstændig. Jeg hørte ganske vist en stemme, der et eller andet sted i mit indre formanede mig til at straffe pigen, fordi hun var kommet for sent o. s. v., o. s. v., men jeg lod som om jeg ikke hørte den. – Det lykkedes mig aldrig at få en beretning fra Judithe om hendes oplevelser med cyklen. Jeg kan kun formode, at de ikke har været kedelige.

Dansktime i den grønlandske skole. Jeg skulle forklare ordet *hidsig*. Som så ofte før forsøgte jeg at forklare dem tingen ved hjælp af en tegning, og et øjeblik efter skuede en meget vredt udseende herre ud over klassen oppe fra tavlen. Børnene nikkede forstående, men jeg var ikke tilfreds. Forskellen mellem vred og *hidsig* ville jeg gerne have frem, og hvad jeg ikke formåede at forklare i ord eller tegning, måtte jeg forklare ved handling. Jeg opførte en lille scene oppe ved katederet, der skulle resultere i, at jeg greb en ting, som jeg foregav at skulle kaste ud i rummet i *hidsig*hed. Som sagt, så gjort, jeg greb et tomt blækhus, der i længere tid havde stået på katederet, og med en voldsom armbevægelse førte jeg det bagover mit hoved og

skulle lige til at slynge det frem, – naturligvis uden at kaste det fra mig, – da jeg pludselig mærkede noget vådt sile ned over kinden og ned ad håndleddet. En eller anden venlig sjæl havde fyldt blækkuset og i min optagethed havde jeg intet bemærket. Da forskrækkelsen over min pludselige handling havde lagt sig, og jeg var begyndt at tørre blækket af mig, sad klassen parat til at genoptage arbejdet, og kun udtryk af mild overbærenhed og stille gemytlighed røbede, at de havde fulgt begivenheden.

Her mødte jeg noget nyt, som jeg altid vil mindes som noget særegent for netop disse børn. Der var ingen skadefryd, ingen barnlig godten sig over lærerens klodsethed eller udnyttelse af situationens noget latterlige præg til at tage sig friheder, der ville falde udenfor de disciplinære rammer.

At de havde tilegnet sig ordet fik jeg ret hurtigt konstateret, men hver gang vi mødte det i læsebogens tekst, gjorde vi en lille pause, så på hinanden og smilede i venlig erindring.

Jeg tænker ofte tilbage på de mange forestillinger, jeg gjorde mig om mit arbejde, inden jeg rejste til Grønland. Problemerne i danskundervisningen tumlede jeg meget med. Det foruroligede mig, at jeg var ude af stand til at imødegå problemerne i dette fag på forhånd hjemmefra, at jeg, inden jeg rejste op, ikke havde nogen plan at følge. Det hele måtte jeg først tage stilling til, når jeg var midt ude i det. Hvorme-

get dansk kunne børnene tale og forstå, og hvordan skulle jeg kunne klare mig uden at kunne tale grønlandsk? Det stod ikke skrevet nogen steder, hvordan man skulle bære sig ad i denne specielle situation. – Og så gik det egentlig lettere, end jeg havde forestillet mig. Jeg opdagede, at der var andre, der havde været i samme situation, og hvad de havde erfaret, lod de hjælpsomt gå videre til mig. I den første tid forsøgte jeg mig frem med forskellige former, og nogen tid er vel gået tabt på den måde, men det kunne jo ikke være anderledes.

Der vælder stadig flere billeder frem, som jeg føler trang til at gengive, og dette med den lille pige ved vinduet minder mig om en vintermorgen, hvor lyset pludselig gik ud midt i første time. Det blev næsten helt mørkt i klasseværelset, og undervisningen måtte standse. Gennem vinduet kunne vi se et ganske svagt dagskær i øst, og skolens øvrige bygninger og fjeldene stod tegnet i dystre lillasorte silhouetter. Jeg fortabte mig helt i dette dejlige syn, mens eleverne småsnakkende hyggede sig. Efter at jeg i nogen tid havde kigget ud af vinduet, opdagede jeg med et, at en af pigerne på lignende måde var faldet i tanker over udsigten. Hun stod og stirrede ubevægelig frem for sig og dannede for mit syn en ny og yndig silhouet. – Hvorlænge øjeblikket varede, er jeg ikke klar over, men billedet af hende ved vinduet vil leve længe i min bevidsthed.

Jeg havde i en 3. klasse en lille hårfager fyr. Jeg undrede mig ofte over, hvordan han var i stand til at lave de udmærkede tegninger, han kom og viste mig, og hvordan han i det hele taget kunne orientere sig med det tæppe af hår, der voksede sig længere og længere og efterhaanden truede med at dække hele næsen. Engang imellem gik jeg hen og trak hårtæppet til side for at se, om øjnene var der endnu. Det morede de andre – og ham selv – kongeligt, men denne min lille hentydning ansporede ham ikke til at skubbe håret om bag øret. Når jeg slap manken, gled den atter hen og dækkede hans øjne.

Jeg havde tilmed en begrundet mistanke om, at denne uigennemtrængelige og filtrede hårpragt skjulte en antagelig mængde småvæsener, og en dag, da jeg

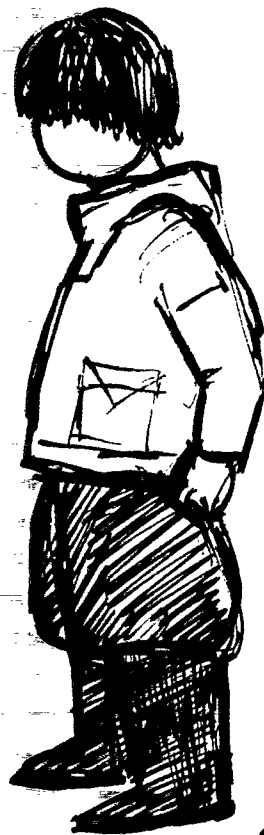

havde iagttaget drengen i længere tid og set at det virkelig generede ham med de lange hårtjavser, blev jeg grebet af en trang til at foretage mig noget. Jeg skubbede alle betænkeligheder til side, hentede en saks og klippede håret af til normal længde. Han så meget fornøjet ud, da det var overstået. Det var åbenbart en ganske naturlig ting, at hans hår blev klippet på skolen. Vaske det var jeg imidlertid ikke i stand til, men det viste sig også overflødigt, for da jeg et par dage senere igen kom ind i klassen og så drengen, sad han og så vældig stolt ud med et dejligt nyvasket hår.

Det var dog især i tegnetimerne, som udgjorde langt den største del af mit skema, at jeg kom børnene på nært hold. Her spillede sprogvanskelighederne ikke ind. Min funktion som lærerinde tog sig i disse timer helt anderledes ud end i de øvrige timer. Det pædagogiske indskrænkede sig til undervisning i materialebrug. Resten gik ganske af sig selv. Jeg var blot igangsætter og derefter tilskueren, beundrer. Min rolle som igangsætter var endog forsvindende lille. De havde altid hovedet fuldt af ting, de gerne ville tegne, og det var altid motiver fra deres egen omverden. Jeg hørte aldrig dette: Frøken, jeg ved ikke, hvad jeg skal tegne, – og at indvi dem i en farveladeæskes muligheder var en fornøjelse.

Jeg har aldrig taget farvebilleder i Grønland, og jeg føler heller ikke savnet af dem, for jeg har en bunke børnetegninger liggende, og i dem finder jeg rigelig udtryk for det, som andre prøver at finde i deres farvefotografier. Jeg har den barske skærgård i dystre farver, jeg har stemningsfyldte fjelde i efterårsdragt, lystige sommerbilleder med en vrimmel af mennesker og storslåede vuer af vinterlandskaber i de dejligste farver.

Det er mine souvenirs fra Grønland, og der er det gode ved dem, at de ikke alene fortæller mig om alt det landskabeligt skønne, jeg så, men også om de små personer, der sad og lavede dem.

Tat 03